

**Crearea unui mediu de învățare incluziv,
în vederea integrării în școala de masă a copiilor cu CES
Sindromul Asperger**

*Prof. Manole Melania
Școala Gimnazială nr. 29, Galați*

Sindromul Asperger este o boală cronică evolutivă care afectează modul în care persoana comunică și relaționează cu cei din jur. Este considerat limita superioară a spectrului de tulburări de autism. Sindromul nu este întotdeauna diagnosticat și este posibil ca un elev considerat “ciudat” să sufere, de fapt, de această boală.

Caracteristicile principale ale elevului cu acest tip de deficiență:

Caz concret: eleva S.M. cls. VII-VIII, 2016 – 2018

- are un IQ normal, abilități foarte bune pe un anumit domeniu – desen și actorie
- are dificultăți semnificative în ceea ce privește interacțiunea socială și comunicarea nonverbală, îi este dificil să manifeste sau să recunoască sentimentele (atât pe cele proprii cât și pe ale altora) și să înțeleagă expresiile faciale;
- relaționează foarte greu cu alți colegi, care pot fi agasați de efortul ei insistent de a-și face prieteni;
- este capabilă de comunicare verbală, dar inițiază greu o conversație, neascultând pe celălalt, continuând să vorbească doar despre ce știe și îi place,
- este posibil să înțeleagă informațiile, dar nu este capabilă să răspundă la întrebări;
- poate să întâmpine dificultăți în a citi indicația nonverbală (limbajul corpului);
- limbajul e formal, limitat la aceleași expresii, fără a sesiza nuanțele / aluziile
- evită să privească direct în ochii celor din jur și are anumite expresii faciale și posturi corporale aparte.
- se bazează foarte mult pe rutină și automatisme; întâmplările neașteptate îi pot provoca o mare anxietate.
- are o gamă restrânsă de interese, uneori numai unul, ce devine o obsesie;
- uneori este copleșită de sarcinile pe care trebuie să le execute, poate ști să rezolve o problemă, dar nu o poate rezolva practic;
- nervozitatea este o modalitate de reacție față de condițiile și relațiile de viață, manifestată prin iritabilitate, furie, ostilitate, vulnerabilitate, crize de isterie, perioade de muțenie, capricii.
- neatenția poate fi provocată de o concentrare prea intensă asupra unui singur obiect, ceea ce împiedică altă percepere sau de lipsă de concentrare și interes față de un anumit fel de activitate.

Caracteristicile pozitive ale persoanelor cu sindrom Asperger, care pot fi benefice în multe profesii și pot fi valorificate, includ:

- creșterea capacității de a se concentra asupra detaliilor
- capacitatea de a persevera în interesele specifice, fără a se lasă influențat de alții
- capacitatea de a lucra independent
- recunoașterea de modele pe care alte persoane le-ar putea rata
- intensitate
- un mod original de a gândi.

Elevi

La elevii cu sindrom Asperger, principala problema este îmbunătățirea relațiilor sociale, a modului de comunicare cu cei din jur, acceptarea lor în colectiv și concentrarea pe sarcinile de învățare. Ei agreează regulile, cerințele clare, scurte, fără echivoc, fără figuri de stil și metafore. Se descurcă mai bine cu un stil de predare verbală fără gestică, expunere directă și concisă. Pot fi de ajutor imagini, scheme, materiale scrise, tehnologia informatică. Preferă muncă solitară, muzica, jocul, iar zgomotele de fond distrag atenția. Este indicată așezarea în banca alături de un coleg empatic, care îi înțelege și îi poate ajuta.

Idei de activități :

Informarea și sensibilizarea elevilor privind acceptarea colegilor care au dificultăți educaționale speciale.

Activități artistice, plimbări, excursii, vizionari de piese de teatru, jocuri de relaționare tip

“Întrebare și răspuns” – prin studierea comportamentului celorlalți, elevul cu sindrom Asperger va înțelege și va învăța prin repetare, imitare.

“Fă un pas înainte!” – participanții sunt puși în situația de a vedea cum este să fii în locul altcuiva (inechitate socială, discriminare, empatie”)

“Limbajul semnelor” – participanții trebuie să descrie o situație, fără a putea vorbi (cum gestionezi o situație când simți, dar nu te poți exprima la fel ca cei din jur)

“Colegul meu cu CES” – participanții joacă un rol, descris pe un bilet, prin care transmit un mesaj pentru un coleg, care este un copil cu CES.

“Mascarea diferențelor” – diferențele dintre oameni și acceptarea lor

“Etichetele”- atitudinea generală față de persoanele cu CES, dar și a acestora în procesul de adaptare și integrare socială.

“Bulinuțele” – exercițiu joc care poate fi adaptat și pentru părinții elevilor.

Vizionarea unor materiale, filme cu persoane celebre care au avut/ au cerințe educaționale speciale.

Piese și trupe celebre, filme, reclame care lupta contra discriminării de orice fel.

Documentări despre drepturile omului

Colaborare cu psihologul școlar

Strategii de învățare: explicația scurtă, clară, concisă, lucru individual și pe grupe, repetiție și tipare, realizare de proiecte

Resurse: fișe, materiale informative, aplicații digitale, prezentări ppt

Evaluare: observare sistematică, apreciere verbală, evaluare prin proiecte

Părinți

Idei de activități:

Informarea și sensibilizarea părinților cu privire la efectele comportamentului discriminatoriu asupra dezvoltării personalității elevilor cu CES cât și non-CES.

Consilierea părinților

Participarea părinților la activități comune, serbări, voluntariate,

Ateliere de lucru:

“Valori și calități” - activitate părinți – copii pe grupe. Participanții primesc o fișă “Florea mea” în care elevii notează principale calități pe care cred ei că le au, părinții notează ce calități cred ei că au copilul lor, părinții fac schimb de fișe cu propriul copil apoi cu alții. O modalitate bună de a se vedea lucrurile din punctul celuilalt de vedere.

“Îl înțeleg pe celălalt?” - plasarea părinților, în plan imaginar, în diferite situații ipotetice sau reale, în care să fie obligați să privească lucrurile și să acționeze din punctul altcuiva de vedere.

Strategii de învățare: învățarea prin cooperare, joc de rol, discuții individuale și de grup

Resurse: coli, markere

Evaluare: produse ale activităților, chestionare, jurnalul reflexiv

Cadre didactice

Idei de activități:

Observare atentă a elevilor

Discuții cu părinții

Colaborarea cu colegii în vederea depistării corecte a tipului de inteligență și a aspectelor care motivează copilul

Colaborarea cu colegii și psihologul școlar în vederea întocmirii documentelor de adaptare școlară.

Activități de schimburi de experiență, exemple de bune practici

Strategii de învățare: studiul de caz, problematizarea, comunicare, joc de rol, lucrul în echipa, dezbateri

Resurse: ghiduri de specialitate, filme, documentare, fișe de lucru

Evaluare: observația sistematică, chestionare, fișe de evaluare, portofolii

Activități detaliate

“Toți putem fi persoane cu CES!”

Participanții se așează în spatele clasei și sunt întrebați dacă consideră că au cerințe educaționale speciale. Moderatorul joacă rolul reprezentantului unei școli :

“ Eu sunt reprezentantul unei școli . Toți sunteți candidați pentru a fi înscriși în această școală și am să vă spun care sunt condițiile pentru a fi elevii acestei școli:

1. În primul rând în această școală nu primim persoane aparținând genului masculin. Noi considerăm că fetele sunt mult mai inteligente. Toți cei care nu îndeplinesc această condiție sunt respinși, nu pot fi înscriși.

2. Toate persoanele care au dificultăți de vedere, cât de mici , chiar dacă nu poartă ochelari , sunt rugate să treacă în spatele meu, fiind neselectate. În școală noastră toate textele sunt expuse în prezentări și sunt scrise cu fonturi de 7. Times New Roman.

3. Toate persoanele care în acest moment poartă fustă/ rochie nu sunt selectate deoarece, în școală noastră se face multă mișcare. Va spuneam că punem preț pe mișcare. Începem fiecare activitate cu exerciții fizice, cu un joc foarte antrenant – și anume –“ mersul piticului.”- timp de 10 minute. Cei care nu reușesc să facă acest lucru sunt rugați să încerce la altă școală. De asemenea toate activitățile de curs sunt desfășurate în poziția lotus.”

Cum v-ați simțit în timpul procesului de selecție?

Participanții exprimă verbal și nonverbal emoțiile trăite în cadrul activității, asemenea copiilor cu CES excluși din activitățile colegilor.

„Bulinuțele”

Elevii sau părinții sunt așezați într-un cerc, cu fața spre interior. La comandă moderatorului închid ochii și fiecare va primi (lipită pe frunte sau pe umăr) o bulinuță , se pot folosi 4- 5 culori. Un singur participant va primi o bulină de o culoare, care nu se regăsește la nici unul din ceilalți participanți. Părinții primesc apoi sarcina de a se grupa, în funcție de culoarea pe care cred că o are bulina pe care o poartă, dar fără a vorbi – pot folosi doar limbajul nonverbal sau se pot ajuta de diferite obiecte din sală.

După ce s-au stabilit grupele, în funcție de culoarea bulinuțelor, discuta cum s-au simțit în situația dată printr-o serie de întrebări.

Pentru persoanele care s-au integrat într-un grup:

- Cum ați găsit grupul din care faceți parte?
- V-ați dat seama de culoarea bulinuței? Cum anume v-ați dat seama?
- Ce au făcut restul colegilor pentru “a vă ajuta” să găsiți grupul?
- Cum vă simțiți făcând parte din grup?
- Cum v-ați fi simțit dacă nu ați fi reușit să “găsiți” grupul?
- Cum ați ajutat alți colegi, care aveau aceeași culoare a bulinei, să vină în grupul dvs.?
- Cum v-ați simțit ca și stare emoțională, pe parcursul derulării exercițiului? La ce anume v-ați gândit?

Pentru persoană rămasă în afară grupului

- Cum vă simțiți, ca urmare a faptului că nu sunteți integrată în nici unul din grupuri?
- Care sunt stările emoționale pe care le aveți în acest moment? Dar cele de pe parcursul desfășurării exercițiului? La ce anume v-ați gândit ? Cum ați interpretat atitudinea pe care au avut-o colegii ?
- Ce ați făcut pentru a vă integra într-un grup?
- V-ați dat seama de culoarea bulinei pe care o aveți? Cum?
- Ce anume v-ar fi plăcut să facă/cum să se comporte colegii din celelalte grupuri?
- Au fost persoane/grupuri care au încercat să vă integreze, deși aveți o culoare total diferită de restul?

Se fac reflecții individuale legate de modul în care exercițiul a ajutat participanții să conștientizeze sentimentul de excludere/ marginalizare pe care îl pot trăi persoanele diferite.